

16.10.2024

Palveluseteliarvon korottaminen

Palveluseteliarvon korottamisesta määrätään palvelusetelilaissa (569/2009). Lain 7 §:ssä säädetään, että hyvinvointialueen tulee määrätä palvelusetelin arvo siten, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa tulee huomioitava kustannukset, jotka aiheutuvat hyvinvointialueelle vastaavan palvelun tuottamisesta omana tuotantona tai hankkimisesta ostopalveluna, sekä asiakkaan maksettavaksi jäävä arvioitu omavastuuosuus.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 4 ja 5 §:ssä asiakkaalle maksuttomiksi säädettyjen sosiaali- ja terveystalvelujen hankkimiseksi annettavan palvelusetelin arvo tulee määrätä niin, että asiakkaalle ei jää maksettavaksi omavastuuosuutta.

Jos palvelusetelin arvo on tulosidonnainen, palvelusetelin arvosta on annettava päätös asiakkaalle. Viranomaisten oikeuteen saada tulosidonnaisen palvelusetelin arvon määräämistä varten tarpeellisia tietoja ja selvityksiä sovelletaan, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 14 a §:ssä säädetään viranomaisten oikeudesta saada tietoja asiakasmaksuja määrättäessä. Palvelusetelin arvoa määrättäessä ei oteta huomioon palveluja, jotka asiakas ostaa oma-aloitteisesti palvelujen tuottajalta.

Asiakkaan palvelusetelin arvoa on korotettava palvelusetelilain 7 §:n 1 momentissa säädettyä korkeammaksi, jos asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu, taikka se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Palvelusetelin arvon korottamista koskevasta asiasta on tehtävä päätös

Palveluseteliarvon korottaminen koskee niin tulosidonnaisia kuin tasasummaisii palveluseteleitä.

Palveluseteliarvon korottamisen hakeminen

Palveluseteliarvon korottamisen valmistelun perustana on asiakkaan, hänen huoltajansa, edustajansa tai hänen edunvalvojansa kirjallinen hakemus. Hakemus voi olla vapaamuotoinen tai asiakas voi käyttää hakemuspohjaa, jonka saa tulostettua hyvinvointialueen internetsivuilta.

Hakemuksessa tulee mainita, mille ajalle tai mistä lähtien palvelusetelin arvon korotusta haetaan, millä perustein (menot/tulot) ja mitä palvelua hakemus koskee. Hakemuksessa tulee

16.10.2024

---

myös perustella millä tavoin nykyinen palvelusetelin arvo vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Hakemuslomakkeessa on tarkemmat ohjeet liitteistä, jotka on toimitettava hakemuksen mukana. Asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa on annettava viranomaiselle kaikki ne tiedot, joita viranomainen tarvitsee palveluseteliarvon korottamisen tarpeen arvioimiseksi. Puutteellinen hakemus viivästyttää asian käsittelyä tai voi johtaa kielteiseen päätökseen. Hakemus on allekirjoitettava.

Varaton kuolinpesä Mikäli asiakkaalla on maksamattomia palvelusetelilaskuja kuollessaan ja kuolinpesä todetaan perunkirjoituksessa varattomaksi, voi pesänilmoittaja toimittaa perunkirjan hyvinvointialueen kirjaamoon? ja pyytää palveluseteliarvon korottamista kuolinpesän varattomuuteen perustuen.

Päätöksenteko

Laskelman palvelusetelin korottamisen tarpeesta tekee laskutusyksikkö, joka ilmoittaa laskelman toimialalle. Toimialalta palveluseteliarvon korottamisesta tehdään myönteinen tai kielteinen viranhaltijapäätös. Palveluseteliarvon korottamisen arviointi tehdään yksilöllisesti asiakkaan ja perheen kokonaistaloudellisen tilanteen arvioinnin pohjalta.

Palveluseteliarvo voidaan korottaa hakemiskuukauden alusta lukien. Päätös on lähtökohtaisesti määräaikainen.

Mikäli asiakkaan tai perheen palveluntarve muuttuu tai kokonaistaloudellisessa tilanteessa tapahtuu muutoksia päätöksen voimassaoloaikana, tulee siitä ilmoittaa palvelusetelin korottamisesta päättäneelle viranhaltijalle. Mikäli maksun määräämistä koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa virheellisiin tietoihin, on hyvinvointialueella oikeus perua palveluseteliarvon korotus takautuvasti enintään vuoden ajalta. Asiakkaalle tehdään kirjallinen päätös palveluseteliarvon korottamisen hakemukseen. (Asiakasmaksulaki 10j §)

Huomioitavat tulot ja menot

Palveluseteliarvon korottamisen päätöksen pohjaksi laaditaan aina laskelma, josta ilmenee asiakkaan maksukyky.

16.10.2024

Huomioitavat nettotulot

- palkka-, yrittäjä ja eläketulot
- Kelan tai vakuutusyhtiöiden maksamat etuudet (esim. sairauspäiväraha,
- vanhempainetuudet, työttömyysetuudet, asumistuki, hoitotuki)
- pääomatulot
- korko- ja osinkotulot
- kaikkien lasten lapsilisät ja eläkkeet
- kaikkien lasten elatustuet/ elatusavut
- omaishoidon tuki
- muut käytävissä olevat nettotulot, pois lukien toimeentulotukilain 11 §:n ja maksuasetuksen 29 § mukaiset tulot.

Huomioitavat menot

- välttämättömät asumisen menot mm. vuokra/yhtiövastike, sähkö, vesimaksu, kotivakuutus,
- kiinteistövero
- sosiaalihuoltolain mukaiset asiakas- ja tukipalvelumaksut
- elatusapu alle 18 v. lapsesta
- ulosmittaus:
Liitteeksi tulee toimittaa ulosottoviraston ulosottopäätös, koonti velallisen ulosottoasioista. Liitteestä tulee ilmetä ulosmitattava summa, mistä tulosta se ulosmitataan, ulosoton alkamis- ja loppumispäivä. Jos ulosmittauksen päättymispäivää ei ole tiedossa, asiakas tai hänen asioidensa hoitaja on velvollinen ilmoittamaan siitä viipymättä asiakasmaksut -yksikköön, kun asiakas tai hänen asioidensa hoitaja on saanut tietää ulosmittauksen päättymispäivän.
- yksityisen henkilön velkajärjestely:
Liitteeksi kopio käräjäoikeuden päätöksestä ja/tai maksuohjelma mikäli käräjäoikeuden päätöksestä ei ilmene maksun suuruutta
- pitkäaikaiset reseptilääkkeet (määrätty 3 kuukaudeksi tai yli) mikäli lääkekustannuksia ei ole huomioitu asiakasmaksua määrättäessä. Liitteeksi asiakkaan tulee esittää reseptit ja kuitit pitkäaikaisista lääkkeistä.
- terveydenhuollon kulut julkisen terveydenhuollon taksojen mukaan

Yksityiseltä palveluntuottajalta hankitut muut palvelut ovat asiakkaan omaan maksukykyyn ja tarpeeseen perustuvaa harkintaa.

16.10.2024

Asiakkaan tulee ilmoittaa ja käsittelijän tulee huomioida muut mahdolliset sosiaali- ja terveydenhuollon maksuihin jo myönnettyt maksunalennukset, maksukatot hakemusta vastaavalle ajalle sekä mahdollinen myönnetty toimeentulotuki. Asiakkaan tulee seurata ja olla tietoinen terveystalvelujen ja lääkekustannusten maksukattojen täyttymisestä sekä hakeutua tarvittaessa hoitotarvikejakelun asiakkaaksi.

Asiakasta ohjataan hakemaan Kansaneläkelaitoksesta tai muulta eläkelaitokselta etuudet, joihin hänellä on oikeus (ei tarkoita toimeentulotukea) ennen palveluseteliarvon korottamisen hakemista.

Varallisuuden huomioiminen

Pääsääntöisesti palveluseteliarvoa ei koroteta, jos asiakkaalla on 3000 euroa tai puolison kanssa yhteistä varallisuutta yhteensä enemmän kuin 6000 euroa säästöinä tileillään ja/tai nopeasti realisoitavana omaisuutena.

Nopeasti realisoitavaa eli rahaksi muutettavaa omaisuutta ovat esimerkiksi osakkeet, rahasto-osuudet, säästövakuutukset ja arvopaperit. Varallisuutena ei huomioida hakijan omassa käytössä olevaa asuntoa. Loma-asunto tai muut kiinteistöt huomioidaan varallisuutena päätöstä tehtäessä.

Palveluseteliarvon alennuksen laskeminen

Hakijan maksukyvyn laskentaperusteen lähtökohtana on, että hakijan tuloista vähennetään menot, jonka perusteella arvioidaan, vaarantuvatko henkilön tai perheen toimeentulon edellytykset tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttaminen palveluseleleistä syntyvän omavastuuosuuden vuoksi.

Hakijalle määritellään käyttövara laskelmalle. Hakijalle tulee jäädä toimeentulotuen perusosan suuruinen euromäärä tai pitkäaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen tai pitkäaikaisen perhe- tai laitoshoidon lakisääteinen vähimmäiskäyttövara riippuen asiakkaan vakituisesta asumisyksiköstä ja palvelusta. Asiakasmaksulaissa on määritelty, miten asiakasmaksut määräytyvät kyseisissä palveluissa.

16.10.2024

Jos alennuslaskelma jää negatiiviseksi, palveluseteliarvoa korotetaan laskelman osoittaman alijäämän verran, kuitenkin enintään palvelusetelituottajan tunti/vuorokausi/kappalehinnan mukaisesti. Jos alennuslaskelman tulos on positiivinen, perustetta palveluseteliarvon korottamiseen ei ole.

Kotona asuvan asiakkaan/ ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaan/ yhteisöllisen asumisen asiakkaan/erityisryhmien asumispalvelun asiakkaan menoina huomioidaan toimeentulotuen perusosan suuruisen euromäärä perheenjäsentä kohden, jolla asiakkaan voidaan katsoa kattavan

- ravintomenot (49 % toimeentulotuen perusosasta)
- henkilökohtaiseen ja kodin puhtauteen liittyvät menot, ilman lääkärin määräystä apteekista saatavat lääkkeet ja hoitotarvikkeet, vähäiset terveydenhuoltomenot, virkistys- ja harrastusmenot, puhelimen ja tietoliikenteen käyttömenot, vaatteiden osto- ja huoltomenot sekä paikallisliikenteen käyttöön liittyvät menot, autopaikan vuokran, lehtien tilausmaksut sekä muut jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot (51 % toimeentulotuen perusosasta).

Mikäli asiakkaalle on myönnetty tukipalveluna ateriapalvelua, käyttövaraa pienennetään suhteessa myönnetyn ateriapalvelun laajuuteen. Käyttövaran ravintomenojen osuudesta vähennetään ateriapalvelun kattama osuus, minkä määrä riippuu ateriapalvelun laajuudesta, esim. 1 lounas/ateria kattaa 1/3 osan vuorokauden ravintomenoista.

Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, perhe- ja laitoshoidossa käyttövaralla on tarkoitus kattaa esimerkiksi asukkaan henkilökohtaiset hygieniamenot, parturikampaamomaksut, jalkojenhoitajan palvelut, vähäiset terveydenhuoltomenot (esimerkiksi lääkärin, kotisairaanhoidon ja fysioterapeutin palvelut, sairaala- ja kotisairaalamaksut, silmälasit ja hammashoito), kauppapalvelu, lääkkeet (sikäli kun niitä ei huomioitaisi vähennyksenä asiakasmaksua laskettaessa), paikallisliikenteen maksut, henkilökohtaisten sanomalehtien tilausmaksut, puhelimen käyttömenot, vaatemenot sekä harrastustoiminnan menot.

Jos asiakkaan palvelu vaihtelee kuukauden aikana esimerkiksi sairaalan ja kodin välillä, lasketaan käyttövara vakituisen asuinpaikan/asumismuodon mukaisesti. Niissä tilanteissa, joissa asiakkaalla on riittävästi omaa ja/tai yhteisvarallisuutta puolison kanssa, katsotaan varallisuuden kattavan toimeentulotuen perusosan tai asumismuodon mukaisen käyttövaran asiakkaan itsensä ja mahdollisesti myös puolison sekä alaikäisten lasten kohdalla.